

Sygn. akt III AUa 644/13

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Agata Pyjas - Luty
Sędziowie:	SSO del. Tadeusz Piesowicz (spr.) SSA Feliksa Wilk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Dorota Stankowicz

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **S. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 marca 2013 r. sygn. akt V U 1423/12

**I. z m i e n i a zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyznaje S. D. emeryturę od dnia 3 listopada 2012 r., a w pozostałej części apelację oddala;**

**II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. na rzecz S. D. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt III AUa 644/13

## UZASADNIENIE

**wyroku z dnia 26 listopada 2013 roku**

Wyrokiem z dnia 12 marca 2013 roku, sygn. akt V U 1423/12 Sąd Okręgowy w Kielcach w sprawie z odwołania S. D. od decyzji ZUS Oddział w K. z dnia 9 listopada 2012 r., znak: (...)o emeryturę, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał S. D. emeryturę od dnia 1 października 2012 r. W pkt II wyroku Sąd zasądził na rzecz odwołującego się od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawcy przyznania emerytury gdyż jakkolwiek wykazał on 25-letni okres składkowy i nieskładkowy to jednak nie udowodnił co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezspornym w sprawie było, że odwołujący się S. D. ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 26 lat, 1 miesiąca i 14 dni, w tym 4 lata, 1 miesiąc i 19 dni pracy w szczególnych warunkach. Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, a dnia 15 sierpnia 2012 r. złożył wniosek o przyznanie emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił, że w okresie od 4 stycznia 1978 r. do 14 marca 1993 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w (...) S.A. w K.. W ramach tego zatrudnienia od 4 stycznia 1978 r. do 31 maja 1979 r. pracował na stanowisku referenta w dziale głównego technologa. Do obowiązków wnioskodawcy należało wdrażanie do produkcji nowych narzędzi i uruchamianie łożysk tocznych na wydziale produkcyjnym łożysk. Wnioskodawca przy linii produkcyjnej nadzorował proces uruchamiania narzędzi. Jeżeli w toku produkcji zachodziła potrzeba aby zmienić wymiar, to czynność tę wykonywał wnioskodawca nanosząc stosowne zmiany na rysunkach technicznych, które zostały wykonane wcześniej przez technologów. Na podstawie zmian naniesionych przez wnioskodawcę wykonywane były nowe narzędzia na wydziale narzędziowni i oprzyrządowania. Po dokonaniu zmian wnioskodawca brał udział w uruchamianiu narzędzi i oprzyrządowań na wydziale szlifierskim, sprawdzał zgodność parametrów detali z zatwierdzoną technologią. Wnioskodawca przez cały czas w spornym okresie przebywał na wydziale produkcji. Nie miał wydzielonego odrębnego pokoju, korzystał z pomieszczenia, w którym znajdowały się deski kreślarskie do rysowania i tam wnioskodawca nanosił ewentualne zmiany w rysunkach technicznych. Przez okres 1,5 roku wnioskodawca zatrudniony był na stanowisku referenta. Następnie został awansowany na stanowisko referenta do spraw technicznych. Zakres czynności wnioskodawcy nie uległ zmianie. Wykonywał nadal prace konstrukcyjne, brał udział w uruchamianiu oprzyrządowania na wydziałach produkcyjnych. Nadzorował proces oczyszczania i konserwowania łożysk w środkach ropopochodnych w czasie produkcji. Kolejnym stanowiskiem wnioskodawcy była praca na wydziale montażu łożysk jako mistrz.

W okresie od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r. wnioskodawca S. D. był zatrudniony na stanowisku kierownika wydziału montażu, gdzie produkowane były łożyska. Jako kierownik wydziału montażu wnioskodawca oprócz tego że nadzorował pracę około 100 osób to nadzorował także proces produkcji przez całe 8 godzin. Nadzorował usuwanie awarii maszyn i urządzeń, na bieżąco rozwiązywał problemy jakie występowały w toku produkcji. Wnioskodawca pracował od godziny 6:30 do 14:30 tak jak pracownicy wydziału. Na antresoli miał wydzielone miejsce na biurko. Karty urlopowe podpisywał na wydziale, innych prac nie wykonywał. Zebrania i konsultacje załogi z wnioskodawcą także odbywały się na wydziale bezpośrednio na hali produkcyjnej, przy maszynach. Na wydziale stosowano środki myjące i konserwujące typu nafta, płyn TRI i smary.

Za powyższy okres zatrudnienia były pracodawca wydał wnioskodawcy w dniu 4 lutego 2004 r. świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie zeznań świadków A. C., R. C., Z. S. i zeznań wnioskodawcy, a nadto na podstawie akt osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) S.A. w K. oraz akt (...) Oddział w K..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że odwołanie S. D. zasługuje na uwzględnienie. Przy powołaniu się na treść art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że warunki przejścia na emeryturę wymienione w tych przepisach określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, które w załączniku stanowiącym wykazy A i B zawiera wyszczególnienie prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach. Na tle ogólnych rozważań prawnych Sąd stwierdził, że spór w sprawie dotyczył tego, czy wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się co najmniej 15-letnim okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach a przede wszystkim czy pracę zaliczaną do prac w szczególnych warunkach wykonywał także w okresie zatrudnienia w (...) S.A. w K., od 4 stycznia 1978 r. do 31 maja 1979 r. i od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r.

Dokonując oceny stanu faktycznego, Sąd I instancji przyjął, że odwołujący się S. D. wykazał, iż praca którą wykonywał w (...) S.A. w K. od 4 stycznia 1978 r. do 31 maja 1979 r. i od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r. była pracą w szczególnych warunkach wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ujętą w wykazie A, dział XIV, poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - jako kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno- techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe są wykonywane prace wymienione w wykazie.

Sąd I instancji podkreślił, że istotny był charakter pracy wykonywanej przez odwołującego, a nie zajmowane przez niego stanowisko. W związku z tym wskazane wyżej okresy podlegają zaliczeniu do stażu pracy wnioskodawcy jako zatrudnienie w warunkach szczególnych.

Wobec faktu, że okres zatrudnienia odwołującego się na stanowisku wymienionym w wykazie A, łącznie z okresem uznanym przez organ rentowy, przekracza 15 lat, należało uznać, że posiada on wymagany do przyznania emerytury okres pracy w szczególnych warunkach. Sąd uznał, że skoro odwołujący (...)ukończył 60 lat i legitymuje się wymaganym łącznym stażem pracy, tym samym spełnił wszystkie przesłanki od których uzależnione jest przyznanie emerytury w oparciu o powołane wyżej przepisy. W związku z powyższym Sąd Okręgowy na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając odwołującemu się emeryturę. O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1348, z późn. zm.).

***Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K., który zaskarżył orzeczenie w całości zarzucając mu:***

1. naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że S. D. w okresie od 4 stycznia 1978 r. do 31 maja 1979 r. oraz od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych, a w konsekwencji uznanie za udowodnione ponad 15- letniego okresu zatrudnienia ubezpieczonego w tych warunkach i przyznanie mu emerytury,

2. naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez przyznanie S. D. emerytury od dnia 1 października 2012 r. mimo, że wnioskodawca do dnia 3 listopada był pracownikiem,

3. naruszenie przepisów postępowania, w szczególności art. 233 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, że ubezpieczony S. D. w okresie od dnia 4 stycznia

1978 r. do 31 maja 1979 r. oraz od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r. wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy pracę na stanowiskach, na których była wykonywana praca w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania, względnie o zmianę orzeczenia i przyznanie odwołującemu emerytury dopiero od dnia 3 listopada 2012 r., w przypadku gdyby Sąd nie uwzględnił głównych zarzutów w apelacji.

Uzasadniając apelację organ rentowy nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu I instancji, iż odwołujący się w spornych okresach pracował w warunkach szczególnych. Oprócz czynności związanych z wdrażaniem do produkcji nowych narzędzi i oprzyrządowania, które to prace były wykonywane na wydziale, przy linii produkcyjnej, S. D. zajmował się również sporządzaniem i korektą rysunków technicznych, a czynności te wykonywał poza halą produkcyjną oraz pracami konstrukcyjnymi.

W okresie od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r. ubezpieczony pracował na stanowisku kierownika działu montażu. Nadzorował wówczas pracę około 100 osób, wykonywał prace administracyjne, charakterystyczne dla stanowiska kierownika wydziału, organizował zebrania wydziału, brał udział w naradach kadry kierowniczej zakładu. Na antresoli posiadał wydzielone miejsce do pracy. Zdaniem ZUS trudno uznać za wiarygodne zeznania odwołującego się i świadków, że jako kierownik nie wykonywał żadnych prac biurowych, a karty urlopowe podpisywał na wydziale. Według organu rentowego doświadczenie życiowe wskazuje, że osoby zatrudnione na stanowisku kierownika wydziału, będące przełożonymi aż tylu osób, nie usuwają awarii maszyn i urządzeń, ani nie rozwiązują bezpośrednio na wydziale problemów występujących w toku produkcji, a z pewnością nie robią tego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Organ rentowy zarzucił Sądowi I instancji, że niewłaściwie ocenił zgromadzony materiał dowodowy, co miało bezpośredni wpływ na zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie ubezpieczonemu świadczenia, do którego nie nabył prawa. Ponadto Sąd przyznał ubezpieczonemu emeryturę od niewłaściwej daty, ponieważ stosunek pracy rozwiązał on dopiero dnia 3 listopada 2012 r.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja organu rentowego okazała się częściowo uzasadniona, ale jedynie w zakresie daty, od której Sąd I instancji przyznał S. D. świadczenie. W pozostałym zakresie wyrok Sądu Okręgowego jest słuszny, a zarzuty apelacji są pozbawione podstaw.

Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy w przeważającej części poczynił prawidłowe ustalenia dotyczące istotnych dla sprawy okoliczności. Błędnie została jedynie ustalona data, od której odwołującemu przysługuje emerytura. Pozostałe ustalenia znajdują potwierdzenie w materiale dowodowym zebranym w sprawie, a ich ocena dokonana została prawidłowo i wszechstronnie. Ocena ta nie budzi zastrzeżeń Sądu Apelacyjnego i mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów, które to uprawnienie przysługuje wyłącznie Sądowi I instancji. Sąd Apelacyjny, poza określeniem daty, od której S. D. przysługuje świadczenie, podzieliła wszystkie ustalenia Sądu Okręgowego, przyjmując je za podstawę własnych rozważań.

Konsekwencją powyższego stwierdzenia jest uznanie za całkowicie bezzasadny zarzutu dotyczącego naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, że ubezpieczony S. D. w okresie od dnia 4 stycznia 1978 r. do 31 maja

1979 r. oraz od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r. wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy pracę na stanowiskach, na których była wykonywana praca w szczególnych warunkach. Stanowisko to w ocenie Sądu Apelacyjnego jest w swej istocie próbą zakwestionowania uprawnień Sądu I instancji do swobodnej oceny dowodów, której to swobody Sąd Okręgowy nie przekroczył. Oceny dowodów dokonanej przez Sąd I instancji nie sposób podważyć, została dokonana wszechstronnie. Podkreślenia wymaga, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wskazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów to kompleksowa analiza całego zgromadzonego materiału, która polega na porównaniu poszczególnych jego elementów takich jak dowód, wyjaśnienia i zarzuty, a nawet zachowanie się stron procesu. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki we wwiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 maja 2008 r., I ACa 953/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 maja 2008 r., I ACa 328/08). W niniejszej sprawie sytuacja taka nie występuje.

Rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy zależało od ustalenia, czy na gruncie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z treścią § 4 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze możliwe jest uzyskanie przez S. D., jako osobę urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 r. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, stosownie do treści art 32 ust. 1 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Jednocześnie na mocy art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, a zatem na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn (pkt 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, czyli okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn (pkt 2). Nadto, w myśl art. 184 ust. 2 w/w ustawy, przedmiotowa emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem - w brzmieniu obowiązującym do 1 stycznia 2013 r. W myśl art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zgodnie z dyspozycją § 1 ust. 1 w/w rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przepisy tego aktu stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej „wykazami”. Stosownie zaś do § 1 ust. 2 przedmiotowego rozporządzenia, właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2). Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3). Zgodnie z § 4 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach czy szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (zobacz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNAPiUS 1998, nr 21, poz. 638 i z dnia 21 listopada 2001 r., II UKN 598/00, OSNPUSiSP 2003, nr 17, poz. 419).

W związku z powyższym za bezzasadny należało uznać zarzut organu rentowego dotyczący naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że S. D. w okresie od 4 stycznia 1978 r. do 31 maja 1979 r. oraz od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych, a w konsekwencji uznanie za udowodnione ponad 15-letniego okresu zatrudnienia ubezpieczonego w tych warunkach i przyznanie mu emerytury.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że praca którą odwołujący się wykonywał w czasie zatrudnienia w Fabryce (...) w okresach od 4 stycznia 1978 r. do 31 maja 1979 r. oraz od 20 lipca 1983 r. do 31 stycznia 1993 r. była zatrudnieniem w szczególnych warunkach. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucał, że odwołujący oprócz czynności związanych z wdrażaniem do produkcji nowych narzędzi i oprzyrządowania,

które to prace były wykonywane na wydziale, przy linii produkcyjnej, zajmował się również sporządzaniem i poprawianiem rysunków technicznych, a te czynności wykonywał poza wydziałem - w pomieszczeniu gdzie znajdowały się deski kreślarskie oraz pracami konstrukcyjnymi. Zarówno z zeznań odwołującego, jak i świadków wynika, że czynności te stanowiły jedynie niewielką część jego obowiązków, a odwołujący praktycznie cały czas przebywał na wydziale produkcji. Jego głównym obowiązkiem było nadzorowanie pracowników pracujących przy linii produkcyjnej. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można również zasadnie przyjąć aby czynności związane z korektą rysunków technicznych przesądzały o tym, że praca odwołującego nie była zatrudnieniem w szczególnych warunkach. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, równoczesne i incydentalne wykonywanie przez odwołującego innych prac na wyraźne polecenie przełożonych, nierozzerwalnie przy tym związanych z pracami szkodliwymi, nie wyklucza zaliczenia tego zatrudnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Odwołujący nie miał do dyspozycji osobnego pomieszczenia, rysunki techniczne różnych elementów poprawiał korzystając z desek kreślarskich pozostających do dyspozycji konstruktorów. Czynności te wynikały bezpośrednio z obowiązków, które wykonywał przy linii produkcyjnej i w ocenie Sądu Apelacyjnego nie mogą dyskwalifikować zatrudnienia odwołującego jako świadczonego w warunkach szczególnych.

Nietrafna była także argumentacja, w której organ rentowy podnosił, że zatrudnieniem w szczególnych warunkach nie była także praca, którą S. D. świadczył w latach 1983-1993. Zdaniem ZUS trudno uznać za wiarygodne zeznania odwołującego się i świadków, że jako kierownik nie wykonywał żadnych prac biurowych, a karty urlopowe podpisywał na wydziale. Wbrew twierdzeniom organu rentowego, z zeznań przesłuchanych w sprawie osób, w szczególności świadków C. i S. jednoznacznie wynika, że do obowiązków odwołującego się w tym okresie należały także czynności administracyjno - biurowe. Na wykonywanie tych czynności przeznaczał jednak niewiele czasu, a przeważnie były one wykonywane przez niego po godzinach pracy. W orzecznictwie Sądów utrwalony jest pogląd, że nieistotne jest dla uznania, że praca polegająca na kontroli i dozorcze inżynieryjno-technicznym była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni dozór pracowników a ile na inne czynności o charakterze administracyjno-biurowym, o ile takie czynności były ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiły jego integralną część (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 8 listopada 2012 r., III AUa 1728/12). W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 października 2012 r., I UK 273/12 Sąd Najwyższy stwierdził, że przy ustalaniu prawa do emerytury na podstawie § 5-14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43) nie występuje możliwość uwzględnienia ani okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A, ani innych, niż wskazane wyraźnie w poszczególnych przepisach, okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie B lub okresów zatrudnienia w szczególnym charakterze. Nie ma obecnie wątpliwości, że czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Brak jest zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca sprawowaniu dozoru była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma potrzeby szczegółowego ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Organ rentowy w uzasadnieniu apelacji podkreślał też, że ubezpieczony nadzorował pracę 100 osób, z których nie wszystkie były zatrudnione na stanowiskach, na których były wykonywane prace w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Apelacyjnego okoliczność ta również nie stoi na przeszkodzie do zaliczenia spornego zatrudnienia do pracy w warunkach szczególnych. W tym zakresie należy odwołać się do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 stycznia 2013 r., II UK 207/12, zgodnie z którym, praca polegająca na nadzorze inżynieryjno-technicznym może być uznana za pracę w szczególnych warunkach, jeżeli pracownik stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy sprawował taki nadzór na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace określone w wykazie A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zatem warunkiem zakwalifikowania tego rodzaju pracy wykonywanej w warunkach

szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których są one wykonywane, jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie. Oznacza to, że objęcie takim nadzorem także innych niż wymienione w wykazie prac nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne (podlegające nadzorowi) prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny w pkt I wyroku, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok tylko w ten sposób, że przyznał S. D. emeryturę od dnia 3 listopada 2012 r. W pozostałej części Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację.

W pkt II wyroku Sąd Apelacyjny na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1348, z późn. zm.) zasądził na rzecz S. D. od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.